

De fietsroute start voor het gemeentehuis

1

52.726158
6.475531

Voor het gemeentehuis is op 4 mei 1949 een monument onthuld ter herinnering aan de gevallen in de tweede wereldoorlog, met als tekst:

**UIT HET DUISTER
OPZIENDE NAAR HET
LICHT VOLBRACHT GIJ
UW ZWARE TAAK.**

1940-1945.

TER HERINNERING
AAN DE GEVALLENEN.

Het monument is geschonken door een comité uit de Hoogeveense bevolking. Beeldhouwers zijn Petite Tilburg en Wim van der Hoek uit Norg.

52.726158
6.475435

2

Burgemeester Karel Loohuis heeft op 11 april 2013 in gezelschap van enkele bevrijders en nazaten van het 1st Belgium SAS Parachute Regiment en de XII Manitoba Dragoons uit Canada, een plaquette onthuld ter herinnering aan de bevrijding van de gemeente op 10 en 11 april 1945.

0 km

U fietst links langs het gemeentehuis de **PRINSES BEATRIXSTRAAT** op in westelijke richting.

Bij het kruispunt met de **VAN LIMBURG STIRUMSTRAAT**, hier zijn verkeerslichten, **rechtdoor**.

U fietst dan op de **REMBRANDTSTRAAT**.

Bij de rotonde **rechtdoor** over het viaduct waar de A28 onderdoor gaat.

De straat heet hier **MR. HARM SMEENGELAAN**.

Na het viaduct is aan de rechterkant het ziekenhuis Bethesda.

Op de rotonde **rechtsaf** de **DR. G.H. AMSHOFFWEG** op. U bent nu bij het ziekenhuis.

Voor het ziekenhuis staat het volgende monument.

52.726467
6.459556

3

Bij het ziekenhuis Bethesda is op 22 april 2010 een monument geplaatst ter nagedachtenis aan Pieter van de Velde die van 1943-1945 geneesheer-directeur van Bethesda was. De heer Pieter Cornelis Marinus van de Velde gaf veel Joden en anderen een veilig onderduikadres. Onder zijn leiding heeft het Hoogeveense ziekenhuis een grote rol gespeeld bij hulp aan vervolgte personen. Van de Velde liet deze mensen verplegen op de afdeling voor besmettelijke ziekten. Bijna genezen patiënten loodste hij naar veilige adressen. Door ziekenrapporten te figneren en röntgenfoto's te vervalsen behoevde hij tientallen mannen voor deportatie. Van de Velde moest zijn verzetsactiviteiten uiteindelijk met de dood bekopen. Hij werd op 8 maart 1945 zonder proces met 116 anderen gefusilleerd bij de Woeste Hoeve. Dit monument is niet alleen een eerbetoon aan dokter Van de Velde, maar tevens aan de hulpvaardige ziekenhuismedewerkers in die oorlogsjaren.

1,3 km

Terug naar de rotonde en direct **rechtsaf** weer de **MR. HARM SMEENGELAAN** op.

Na 1,6 km (u fietst dan inmiddels op **DE DRIFT**) na de **DE VLEGEL** aan de linkerkant van de weg gepasseerd te zijn, **rechtsaf** het fietspad op. Na 100 meter **linksaf** het fietspad volgen tot de **VLEDDERWEG**. Daar **linksaf**. Aan het eind van de **VLEDDERWEG** 230 meter **rechtsaf** tot aan **NIJSTAD** 15.

Hier staat de boerderij waar in de oorlog de familie Flokstra woonde.

4

52.713936
6.433509

Nijstad 15
In deze boerderij verborg
de familie Flokstra
met groot gevaar voor eigen leven,
tijdens de oorlog 1940-1945, 13 joden.
Zij verbleven twee en een half jaar
in een hol onder het hooi.
Historische Kring Hoogeveen

Uitzonderlijk is de inzet geweest van de familie Flokstra. Zij hebben in de oorlog 13 joden verborgen gehouden in de schuur waar de onderduikers in een hol onder het hooi vele angstige momenten hebben beleefd. Het monument voor de familie Flokstra is een zwerfkei met marmeren plaquette. De tekst op de plaat luidt:

Nijstad 15

**In deze boerderij verborg
de familie Flokstra
met groot gevaar voor eigen leven,
tijdens de oorlog 1940-1945, 13 joden.
Zij verbleven twee en een half jaar
in een hol onder het hooi.**

Historische Kring Hoogeveen.

De onthulling van dit monument heeft plaatsgevonden op 11 april 2007.

4,2 km U fiets nu terug tot aan de oude sluis en steekt de **ZUIDWOLDIGERWEG** over en neemt **linksaf** het fietspad langs de **ZUIDWOLDIGERWEG** richting het centrum van Hoogeveen.

De **ZUIDWOLDIGERWEG** gaat over in de **SCHUTSTRAAT** zodra u onder het viaduct van de A28 bent doorgaan.

Na het verkeerslicht van de kruising met de **CARSTENSTRAAT** een klein stukje **recht door** fietsen en dan komt u bij een kerk, die vroeger de Joodse Synagoge was, waarnaast een gedenksteen is geplaatst.

52.719688
6.471728

5

Deze marmeren gedenksteen bij de voormalige synagoge eert de nagedachte- nis van de vermoorde joden uit Hoogeveen. Dit is wat oorlogsherinneringen betreft een historische plek. Aan de overkant van de straat, waar nu het TVM- gebouw staat, stond in de oorlog het ziekenhuis Bethesda (zie foto rechts- boven) waar de geneesheer- directeur van Bethesda, Pie- ter van de Velde en zijn mede- werkers zoveel mensen hebben geholpen aan een goed onder- duikadres.

6,9 km U gaat bij de volgende rotonde **rechts-af** de **ZUIDERWEG** op. Bij de ingang van de Joodse begraafplaats aan de **ZUIDERWEG** staat dit monument.

6

52.717098
6.471602

Op het monument dat bij de ingang van de joodse begraafplaats staat zijn de namen van de gedeporteerden vermeld. Het is een koperen beeld, geïntegreerd in een gedenkmuur met drie bronzen plaquettes. Het beeld is een voorstelling van een hand met hakenkruis, die probeert een opstijgende vrouwenfiguur vast te houden. De vrouw houdt een kind boven haar hoofd, zodat het onbereikbaar is voor de hand. De bestrating is aangelegd in de vorm van de davidster.

De tekst op de middelste plaquette luidt:

Op de linker- en rechterplaten zijn de namen van 165 joodse oorlogsslachtoffers uit Hoogeveen aangebracht. De onthulling van dit monument heeft in 1962 plaatsgevonden. De ontwerper is Koos Kip en het beeld is gemaakt door Wim van der Hoek.

7,3 km

U vervolgt de **ZUIDERWEG**, steekt de **CARSTENSTRAAT** over en slaat **linksaf** om te stoppen voor de nieuwe begraafplaats aan de **ZUIDERWEG**.

Dit monument bestaat uit drie delen. Een deel voor Hoogeveense militairen die hun leven lieten bij het vervullen van hun militaire plichten. Een deel voor hen die ver van huis vielen voor onze vrijheid. Zij zijn neergestort met hun vliegtuig in de buurt van Hoogeveen. Het laatste deel is voor hen die hun leven lieten in voormalig Nederlands-Indië.

7,5 km

In de bocht van de **ZUIDERWEG** slaat u **rechtsaf** de **EIKENLAAN** in om na ongeveer 340 meter **linksaf** het fietspad door het Zuiderpark te volgen. Na ongeveer 2 km komt u bij **DE GRUTTO**, daar slaat u **linksaf** en dan uiteindelijk **rechtsaf** de **BUIZERDLAAN** op. Bij de rotonde **rechtsaf** richting Hollandscheveld, over het viaduct van het kanaal en onder het viaduct van de A37 door.

Direct na de verkeerslichten **linksaf** slaan en het fietspad tussen de zuivelfabriek en de A37 volgen. Deze gaat na 700 meter over in de **KRAKEELSEDIJK**.

U steekt de **RIEGSHOOGTENDIJK** over en fietst nu op de **ZESDE WIJK**. Aan het eind hiervan slaat u **rechtsaf** de **31e WIJK-ZUID** naar Hollandscheveld in. Bij de viersprong **linksaf** en u fietst nu op de **OTTO ZOMERWEG**.

Otto Zomer, geboren in 1898, had een boerderij aan de Rieghoogtendijk in Hollandscheveld. Hij was fel anti-nazi. In zijn boerderij gaf hij gastvrij onderdak aan onderduikers. Leden van de KP Alteveer-Kerkenveld, onder leiding van zijn broer Rieks Zomer, herbergde hij ook. Hij werkte mee aan het oprichten van de Binnenlandse Strijdkrachten (BS). Zijn boerderij werd in het laatste oorlogsjaar ingericht als opslagplaats van door Engelse vliegers bij Kraloo, Kremboong en andere plaatsen gedropte wapens. In de winter 1944-1945 werd de BS in Zuidoost-Drenthe door de Duitsers opgerold. Daarbij werden wapens gevonden, afkomstig uit de verzamelplaats in en bij de boerderij van Otto Zomer. Op 13 januari 1945 werd Otto Zomer door de Waffen SS gearresteerd en ingesloten in het Huis van Bewaring in Assen. Bij de strenge verhoren door de SD werd hem uit de vraagstelling duidelijk, dat men hem heeft aangezien voor zijn jongere broer Rieks. Otto neemt hem tot het laatst toe in bescherming. In de vroege morgen van 8 maart werd hij als 'Todeskandidat' samen met Pieter van de Velde en 115 andere Nederlanders gefusilleerd bij de Woeste Hoeve als represaille voor de aanslag op de Duitse politiechef Hans Albin Rauter.

U neemt de tweede weg rechts, de **HENDRIK RAAKWEG** en na ongeveer 200 meter staat het monument.

Het beeld bestaat uit een op een sokkel geplaatste vliegtuigpropeller. Ter herinnering aan de gevallen en allen die leden.

15,2 km U keert terug naar de **OTTO ZOMERWEG** en vervolgt die. Bij de bocht in de weg, waar deze overgaat in de **WILFRED STILLWEG** gaat u rechtdoor het fietspad van de **KERKHOFLAAN** op. Na een paar honderd meter ligt rechts de begraafplaats en u loopt deze op.

Op de muur van het huisje is een plaquette aangebracht met de namen van de bemanning van een vliegtuig dat in de oorlog bij Hollandscheveld is neergestort.

Als u verder loopt, het bruggetje over, komt u rechts bij de graven van de bemanning van het vliegtuig.

9

52.707205
6.546843

In de nacht van vrijdag 24 op zaterdag 25 maart 1944 is de Lancaster ND 704 van het 635e Squadron van de RAF neergestort in een weiland van Hendrik en Klaasje Strijker in 't Meer bij Hollandscheveld. De Lancaster had een bemanning van zeven personen waaronder de Pilot Officer Wilfred Still uit Brighton Sussex in het zuiden van Engeland. Niemand van de zeven bemanningsleden heeft de ramp overleefd.

16 km U vervolgt de **KERKHOFLAAN** ± 4 km tot het eind van het pad. U slaat dan **rechtsaf** naar Nieuwlande over de **JOHANNES POSTSTRAAT**. In Nieuwlande staan binnen een afstand van ongeveer 70 meter drie oorlogsmonumenten.

52.696008
6.610521

10

**YAD VASHEM THE CERTIFICATE OF HONOR.
EEN MONUMENT DAT EEN ONDERDUIKHOL VOORSTELT.**

In de oorlog is het dorp, dat destijds door de vele wijken en kanalen en de karige wegen slecht bereikbaar was, een wijkplaats voor tientallen joden, die hier onderduiken. Een belangrijke rol is hierbij weggelegd voor Johannes Post, ongetwijfeld de bekendste inwoner uit de geschiedenis van het dorp. De landbouwer en wethouder van de gemeente Oosterhesselen gaat na de inval van de Duitsers in het verzet, net als vele anderen. Hij zet zich niet alleen in voor de joodse gemeenschap, maar speelt ook een belangrijke rol in het verzet in het westen van Nederland. Hij wordt twee keer opgepakt: de eerste keer weet hij met behulp van een bevriende politiemann te vluchten, de tweede keer wordt hij verraden bij een overval op een Amsterdamse gevangenis en meteen de volgende dag doodgeschoten in de duinen bij Overveen. In 1985 krijgt het dorp voor de massale hulp aan joodse onderduikers in de oorlog collectief de Israëliische onderscheiding 'Rechtvaardige onder de Volkeren' (Yad Vashem-onderscheiding), die doorgaans alleen voor personen bedoeld is. Aan de Brugstraat I tot en met 29 staat een aantal monumenten die te maken hebben met de tweede wereldoorlog.

Johannes Post

Johannes Post stamde uit een geslacht van kleine Drentse landbouwers. Post was medio 1942 direct bij het verzet betrokken. Een door de Sicherheitspolizei gezochte onderduiker vond toen een veilig onderkomen in zijn boerderij. In de winter van dat jaar ging Post op pad om onderduikadressen voor joden te zoeken. Hij deed dat samen met zijn broer Marinus, die al eerder joden verborgen had gehouden op zijn boerderij te Kampen. Door zijn betrokkenheid bij de ARP onderhield Post nauwe contacten met de leiders van die partij en met de verzetsgroep rond het illegale blad Trouw. De grote verzetsperiode van Post begon in de zomer van 1943. De plaatselijke registratiekantoren werden al spoedig doelwit van overvallen door gewapende verzetsgroepen, aangeduid als knokploegen. Naarmate het aantal onderduikers toenam, groeide de behoefte aan distributiebonnen en andere bescheiden, wat leidde tot het ontstaan van nieuwe knokploegen voor het plegen van overvallen.

De overgang van Post naar het gewapend verzet begon op 23 juni 1943 met overvallen op registratiekantoren in Sleen, Zweeloo, Oosterhesselen en Nieuweroord. Samen met zijn broer Marinus en Wildschut voerde Post tal van acties uit. Een van Post's opmerkelijkste wapenfeiten is de overval die hij uitvoerde op 19 februari 1944 op het politiebureau in de Archimedesstraat in Den Haag. In juni 1944 werd Post betrokken bij de coördinatie van het verzet in Nederland. Een zware slag voor Post was het mislukken op 23 juni 1944 van de overval op het distributiekantoor in Haarlem. De volgende dag werd Post, die volgens plan zelf niet aan de overval had deelgenomen, gearresteerd en op 16 juli, tezamen met twaalf anderen, gefusilleerd in de duinen bij Overveen. Na de bevrijding is het stoffelijk overschot van Post herbegraven op de Erebegraafplaats Overveen te Bloemendaal.

11

52.695911
6.610806

VERZETSMONUMENT (1985) VAN PAUL HULSKAMP.

52.695696
6.611007

12

OORLOGSMONUMENT AAN DE BRUGSTRAAT.

21 km Als u de drie monumenten hebt bekeken fietst u terug naar de driesprong **JOHANNES POSTSTRAAT** met het fietspad **KERKHOFLAAN** waar u vandaan gekomen bent. U fietst dan 150 meter **recht door**. Links aan de overkant van de weg vindt u de parkeerplaats en het voetpad dat naar het onderduikershol leidt. Dit pad is ongeveer 250 meter lang.

13

52.706523
6.606882

In 1943 groef Max Léons dit onderduikershol. Deze verzetsstrijder werkte nauw samen met Arnold Douwes, de rechterhand van de bekende verzetsstrijder Johannes Post.

In dit onderduikershol werden meerdere keren mensen tijdelijk ondergebracht. Mensen die door de Duitse bezetters tijdens de Tweede Wereldoorlog niet gevonden mochten worden.

Het onderduikershol ligt tegenover de voormalige boerderij van Johannes Post op nummer 17 en is door de 43ste Gemechaniseerde Brigade van de Johannes Postkazerne in 2014 gerenoveerd.

22,5 km Na het onderduikershol vervolgt u de route **rechtdoor** over de **JOHANNES POSTSTRAAT** om eventueel voor het viaduct te stoppen bij de boerderij 'Moorends' aan de overkant van de straat. Hierin is een oorlogsmuseum gevestigd, dat eigendom is van en beheerd wordt door de heer en mevrouw Schoneville. U kunt dit museum bezichtigen op afspraak.

De weg vervolgen over het viaduct van de A37 en na 1,2 km linksaf de **COEVORDERSTRAATWEG** op. U vervolgt de weg om na 2,7 km bij de **JAN KNEGTWEG** **rechtsaf** te slaan. Dit is een slingerweg.

Jan Knegt is op 19 september 1914 geboren te Hoogeveen. Gesneuveld op 13 mei 1940, 25 jaar oud. Hij is begraven op de Grebbeberg.

Na de brug over de **HOOGVEENSCH E VAART** in Nieuweroord gaat u **linksaf** richting Noordscheschut. Na 230 meter **rechtsaf** de **MIDDENRAAI** op. Na 1,8 kilometer **linksaf** richting Tiendeveen de **NOORDERWEG** op. U steekt de drukke **HOOGVEENSEWEG** over. Bij het bord Tiendeveen gaat u over de brug **rechtsaf** en rijdt het dorp door. Na 2,2 km slaat u bij de kruising **BERKENWEG** / **KREMBONG** **linksaf** om daar stil te staan bij de gedenksteen ter herinnering aan het Kremboongkamp dat daar heeft gestaan.

52.766092
6.528454

14

In de tweede wereldoorlog werden op bevel van de Duitse bezetter ongeveer 2 x 200 Joodse mannen ingezet bij de ontginning van de grond van Kremboong. Zij verbleven in het bestaande Rijkswerkkamp Kremboong, dat op de akker naast dit monument stond. De Joodse dwangarbeiders werkten van eind januari tot 3 oktober 1942. Zij werden via Westerbork afgevoerd naar Auschwitz. Slechts enkelen keerden naar Nederland terug. Overlevende les Jacobs ontsnapte met een vriend uit Rijkswerkkamp Kremboong. Op uitnodiging van de Historische Kring Hoogeveen onthulde hij dit monument op 23 april 2009 op 90-jarige leeftijd.

35 km U fietst nu de weg **KREMBONG** op en gaat **recht door** richting Pesse via de **DRIJBERSEWEG** en de **DIEPWEG**. Na 2,8 km komt u op de driesprong met de **WIJSTERSEWEG**.

U slaat hier **rechtsaf** en na 75 meter staat aan de linkerkant van de weg het bord dat verwijst naar de gedenksteen voor de 35 slachtoffers van de treinbeschieting op 5 augustus 1944.

U wandelt 150 meter het pad op, om stil te staan bij de plek waar een gedenksteen is geplaatst vlak voor het veld waar de doden zijn gevallen.

Op 5 augustus 1944 vond vlak voor de plaats waar de steen staat een ramp plaats. Er werd een trein beschoten door de geallieerden. Veel mensen vluchtten de trein uit en verscholen zich in het korenveldje naast het spoor. Vanuit de lucht werden toen velen in het korenveldje gedood. Waarschijnlijk heeft de bemanning in verband met het schieten op een nabijgelegen oefenveld gedacht dat het een militaire trein was.

37,8 km U gaat terug over de **WIJSTERSEWEG**

richting Hoogeveen. Na 1,2 km slaat u op de kruising met de **KERKWEG** *rechtsaf*, het spoor over, richting Pesse. Dit is een prachtig natuurgebied dat de Boerenveensche Plassen heet. Aan het eind van deze weg *linksaf* het fietspad naast de **HOOGVEENSEWEG** op. Direct voorbij het bungalowpark De Santbrincke gaat u een bospad op in het Spaarbankbos. Na 200 meter staat rechts in het bos dit oorlogsmonument.

52.752704
6.468887

16

in dit bos
op deze plek
schoot de bezetter
vijf hoogeveners dood
op 1 augustus 1943
jonkheer de jonge
notaris mulder
en adriaan baas
op 3 augustus 1943
levie en manus van der wijk

ook vandaag
terwijl u hier staat
en dit leest
wordt elders iemand
verkracht
gemarteld
vermoord
omdat hij zich verzet
omdat ze vrouw is
of vanwege
de kleur van huid of hant

Begin augustus 1943 werden drie Hoogeveense verzetsstrijders en twee Joodse inwoners van Hoogeveen zonder enige vorm van proces doodgeschoten door de Duitse bezetter. Dit gebeurde in het Spaarbankbos. In 2006 is hier een monument geplaatst, gemaakt door de kunstenaar Albert Geertjes. Het

kunstwerk bestaat uit de silhouetten van vijf mannen, drie met een kruis op de plaats van het hart en twee met een davidster. Bij het monument is een plaquette geplaatst met o.a. de tekst: In dit bos op deze plek schoot de bezetter vijf Hoogeveners dood. Op 1 augustus 1943 jonkheer de Jonge, notaris Mulder en Adriaan Baas. Op 3 augustus 1943 Levie en Manus van der Wijk.

42,7 km

U fietst terug naar het fietspad langs de **HOOGEVEENSEWEG** en gaat **linksaf** richting Hoogeveen. Op de volgende kruising slaat u weer **linksaf** de **WIJSTERSEWEG** op. Het gedenkteken staat na ongeveer 1 kilometer aan de linkerkant van de weg.

Op maandag 9 en dinsdag 10 april 1945, vlak voor de bevrijding van Hoogeveen, zijn tijdens een vergeldingsactie van de Duitsers 19 onschuldige mensen omgebracht. Het waren bewoners van de Wijssterseweg, familieleden en mensen die toevallig daar aanwezig waren. Zij zijn, omdat zij Franse para's hadden geholpen of omdat de Duitsers hen daarvan verdachten, doodgeschoten.

17

52.748730
6.480078

45,2 km

Dit was het laatste monument uit de route. Om terug te keren naar het startpunt bij het gemeentehuis fietst u de **WIJSTERSEWEG** terug tot de kruising **HOOGEVEENSEWEG**. Hier slaat u **linksaf** de **TOLDIJK** op. Bij de verkeerslichten de **MIDDEVELDWEG** oversteken en **rechtdoor** de spoorwegovergang over fietsen. Bij de rotonde **rechtdoor** de **VAN LIMBURG STIRUMSTRAAT** in. Na 700 meter **linksaf** de **PRINS BERNHARDSTRAAT** in om vervolgens weer aan te komen bij het gemeentehuis.

48 km

Einde fietsroute.

Wij hopen dat u een prettige en leerzame fietstocht heeft gehad.